

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. IV. Quomodo obligentur subditi existentes extra territorium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

latae sententiae, ut contra Palaum advertit Magnif. P. Pertschacher loc. cit.

§. IV.

Quomodo obligentur subditi existentes extra territorium?

23. **N**Otandum: Subditum dupliciter posse territorio esse praesentem; physice, h. e. secundum suam personam, & moraliter, h. e. secundum aliquam suam actionem, omissionem, vel damnum a se causatum intra territorium. Quo posito sit

24. **CONCLUSIO PRIMA.** *Subditus tam physice, quam moraliter constitutus extra suum territorium non tenetur lege sui territorii.* Suar. l. 3. c. 32. cum communi. Constat ex c. 2. de constitut. in 6. & l. ult. ff. de jurisd. Ubi dicitur: *Extra territorium jus dicenti non paretur impune.* Ratio est: quia cessante causa subjectionis cessat legis obligatio: sed extra territorium cessat causa subjectionis: ergo. Minor probatur: Causa subjectionis erga hunc vel illum legislatorem est territorium (h. e. districtus alicujus jurisdictioni subiectus) nam acquisitione vel mutatione territorii acquiritur, vel mutatur subiectio: sed haec causa cessat extra territorium, in quo furtum est affectum poena excommunicationis, furatur, censuram excommunicationis non incurrit, ut dicitur in cit. c. *animarum.*

25. Dixi, *tam physice, quam moraliter*; nam si sit praesens moraliter, & si absit secundum suam personam, legibus territorii sui subiacebit: obligatio quippe legum tangit personas propter operationes, intra territorium exercendas, vel omitendas: unde si persona secundum possessionem & actionem, vel omissionem aliquam sit praesens, illa praesentia ad obligationem contrahendam sufficiens erit: aliam quippe male consultum foret bono publico, quod saepe plus nocenti patitur a causis diocesanas, si omittat agere, quae ipsi ex officio parochiali incumbunt, peccabit contra leges diocesanas, ab Episcopo puniendus, nam omissionis culpa & effectus intra territorium consummantur. Sic obligant statuta prohibentia exercitium mercaturae extra territorium, quia damnum quod ab ejusmodi exercitio Respublica patitur, intra territorium peragitur.

26. Dices: Praeceptum comitatur personam etiam extra territorium discedentem: ergo lex quoque obstringit personam extra territorium constitutam. Respondeo negando consequentiam: quia praecceptum primario respicit privatam utilitatem subditi, cui expedit ubique terrarum posse obligari: Lex vero per se respicit publicam utilitatem territorii, cujus haud interest, quid subditi extra illud agant pro suo arbitrio.

27. Colliges ex dictis primò. Etiam si quis eam intentionem transiret ad aliud territorium, ut se eximeret a lege jejunii, effugere reservationem casuum, quae viget intra suum territorium, posse secure comedere carnes, absolvi a casibus reservationis, &c. quia utitur jure suo: nec vere agit in fraudem legis, quia nullus videtur dolo facere, qui jure suo utitur, per Reg. 55. ff. de Reg. Jur. uti do-

cent Palaos, Sanchez, Salmantic. alique, sed etiamne valebit matrimonium sine Parocho & testibus contractum ab eo, qui ex industria & hoc ipso sine extra territorium abiit in terras, ubi Decreta Tridentini Concilii non sunt promulgata? Affirmant Th. Sanch. l. 3. de matrimonio, disp. 18. n. 29. & Pontius l. 5. de matr. c. 9. Negativa tamen praferenda est; nam & Congregatio Cardinalium interpretationi Concilii Tridentini praeposita, & Urbanus VIII. in speciali rescripto & Brevis Apostolico ad Archiepiscopum Coloniensem dato 14. Augusti anno 1627. hujusmodi matrimonium ceu fraude contracta invalida esse declararunt, ut refert Lugo in respons. moral. l. 1. dub. 37.

Colliges secundò. Si Cajus Salisburgi existens in festo S. Virgillii, quod est sub praeccepto pro sola civitate, non vero pro dioecesi, cogit per prandio discedere extra civitatem, obligari ad Sacrum audiendum, & ad abstinendum ab opere servili, pro solo matutino tempore, quo adhuc existit Salisburgi, non autem pro tempore respertino, quo existit in loco immuni hujus obligationis. Ratio est: quia praecceptum servandi dies festos est duplex; unum, quo praecipitur auditio Sacri, alterum, quo praecipitur abstinencia ab opere servili. Obligatio prioris praeccepti extenditur ad solum tempus matutinam, eoque finitur. Cum igitur toto illo tempore Cajus existat Salisburgi, ubi urget obligatio, etiam Cajus tenebitur audire Sacrum. Alterius vero praeccepti obligatio urget divisibiliter pro qualibet parte notabili totius diei. Cum ergo Cajus mediam diei partem in loco obligationi subiecto, alteram vero in loco non subiecto transigat, in priori quidem parte tenebitur, in altera vero non tenebitur abstinere ab opere servili. Sed quid si adhuc matutino tempore Cajus discederet ab aliquo loco, ubi est dies festivus, ad locum ubi non est festivus, essetne nihilominus obligatus ad Sacrum audiendum? Respondeo, esse distinguendum: Vel enim Sacrum unica determinata hora celebratur, uti fit in parochiis, vel plura in vicem succedunt, uti plerumque fit in civitatibus & Ecclesiis collegiatis. Si primum: Communis est DD. sententia, quod lex obliget ante discessum: quia lex affirmativa obligans pro determinato tempore, praeiter obligat ad preveniendum impedimentum illius obligationis: sed in hoc casu lex obligat pro determinato tempore, v. g. hora sexta, & discessus est certum impedimentum legem implendi: ergo Cajus obligabitur ad audiendum Sacrum pro illo determinato tempore. Si secundum: attendendum est, ex mente Haenoldii hic tr. 1. contrav. 6. an Cajus ingrediatur alienum territorium tempore, quo legem audiendi Sacrum implere posset, vel tempore, quo domi existens amplius implere non posset. Si secundum, tenebitur ante discessum implere legem, quia impedimentum supervenit adhuc obligato & existenti in proprio territorio; Si primum, non tenebitur audire Sacrum, quia tempore discessus vel egressus e territorio nondum habet proximam obligationem implendi legem. Est tamen etiam mutatorum probabilis sententia, in hoc casu absolute deobligantium ab implenda lege, eo quod d'impo-

tentia illam implendi adveniat obligatione jam extincta per ingressum alterius territorii. Ita D. Petschacher loc. cit.

29. Colliges tertio. Quid dicendum, si è loco ubi urget lex jejunii, cogites transire ad locum ubi non est ejusmodi præceptum. E. g. sit Salisburgi dies jejunii, si vesperi cogites venire Hallam, ubi non est dies jejunii, poteris manè horà septimâ Salisburgi sumere jentaculum, quia jejunii obligatio completur tempore vespertino, pro quo tempore seis te fore deobligatum. Non tamen licebit Salisburgi comedere carnes, quia præceptum abstinentiæ obligat pro qualibet hora diei divisibiliter. Sed quid si è loco ubi non est lex jejunii, v. g. Hallâ transeas Salisburgum, ubi est lex jejunii? teneberisne Salisburgi servare jejunium? Respond. cum distinctione: Vel enim Hallâ jejunium fregisti per duplicem refectioem, vel comestionem carniarum, vel non? si primum, non tenebris jejunare, quia observatio jejunii facta est impossibilis. Si secundum, tenebris ob præsentem obligationem. Ita Sanch. Less. Suar. Petschacher, alii que.

§. V.

Quomodo obligentur peregrini, advenæ, vagi?

30. Certum est primò. Quamprimum peregrinus accessit aliquem locum animo ibidem perpetuò manendi, statim subijci legibus illius loci, quia jam ibidem nactus est domicilium, per l. domicilium. ff. ad municipalem, & l. 7. C. De incol. 30.

Certum est secundò, idem dicendum de advenis, qui animo ad longum tempus habitandi morantur in loco alieno: Ita studiosi ad Academias commigrantes tenentur legibus & consuetudinibus illius loci, quia ibidem quasi domicilium figunt, quod Layman probabiliter extendit etiam ad illos, qui animo alicujus negotii tractandi sibi fixam habitationem ad aliquot menses vel septimanas alicubi conducunt. Quod tamen nolim extendas ad illas leges, quibus præscribuntur onera propriè dictam subjectionem supponentia; tunc quippe non nisi subditos propriè tales onerant. Sic studiosi, aliæve id genus personæ non tenentur suscipere tutelam, aliæve Reip. munera subire, cum non veniant in censum subditorum propriè talium, neque in loco studiorum domicilium propriè dictum obtineant. l. 2. & 3. C. De incol. ut observat D. Cletle loc. cit. n. 19.

31. Certum est tertio. Advenas & peregrinos, quamvis tantum ad breve tempus hospitaturi, vel transituri, teneri nihilominus legibus communibus & generalibus, à quibus in sua patria forent immunes. E. g. civis Mediolanensis extra patriam proficiens primis 4. diebus Quadragesimæ tenetur ad jejunium, à quo Mediolani esset absolutus. Layman l. 1. tr. 4. c. 12. cum aliis. Ratio est, quòd consuetudines & privilegia ejusmodi communibus legibus, quibus omnes obligantur, derogantia, sunt localia, & hoc ipso ad loci terminos restringenda, quòd à jure communi exorbitent.

32. Certum est quartò. Peregrinos & advenas teneri illis legibus municipalibus & particulari-

bus extra domicilium, quarum observantia tam respectu advenarum, quàm incolarum necessaria est ad conservationem, & cavenda damna boni publici: nam potestas legislativa data est ab auctore naturæ in finem conservandi communis boni. Si igitur istud dependeat ab obligatione tam advenarum, quàm incolarum, lex aequè advenas obstringet, ac incolas. Unde etiam pro solis advenis leges ferri videmus; ne v. g. inferant hujus generis libros, merces, arma, &c.

Certum est quintò. Teneri advenam ad servandas condiciones & solennitates contractui præscriptas in illo loco, ubi contrahit: quia ratione contractus ibidem sortitur forum. c. fin. de foro comper. l. 19. §. 1. & 2. ff. de Jud. Restat igitur dubium primò. An peregrini teneantur particularibus legibus locorum, quæ transeunt, extra casus jam recensitos? Affirmativam propugnant Palao, Navarrus, Salas, Suarez l. 3. c. 33. n. 33. Contra quos

Respondeo. Advenæ & peregrini in alieno territorio constituti non animo habitandi, sed ad breve tempus hospitandi, vel transeundi, non obligantur legibus & statutis particularibus illi loco propriis: sic studiosus Salisburgensis Diocesis Pallaviensem transiens [remoto scandalo] non tenetur in festo S. Gregorii audire Sacrum: & Sacerdos Latinus transiens per Ecclesiam Græcam, & vice versâ Græcus per Latinam, potest pro suo libitu vel in azymo, vel in fermentato consecrare, seque vel suæ, vel illius per quam transit, Ecclesiæ ritibus conformare. Layman l. cit. Engel tit. 2. §. 3. Sanchez l. 3. de Matr. Disp. 18. Lessius l. 4. c. 2. dub. 7. Haunoldus tr. 1. de Just. c. 1. contrav. 6. Clariss. D. Cletle l. 1. fundam. Jurisp. tit. 2. §. 3. n. 23. Et ratio est primò, quòd, ut quis obligetur legibus alicujus loci, debet subijci illius jurisdictioni, ibidemque forum acquirere: sed peregrinus ob brevem hospitii moram non subijcitur Jurisdictioni alieni loci, neque forum ibidem acquirit: vel enim ex c. ult. de foro comperenti, acquirit forum ratione domicilii, vel ratione contractus, vel delicti: sed nihil horum supponitur: ergo.

Ratio est secundò. In dubio præferenda est pars benignior: l. 9. l. 56. & 192. ff. de Reg. Jur. sed dubium est, utrum particularibus territorii legibus adstringantur advenæ: ergo sentiendum est, illos nequiquam obligari; præsertim cum nullo jure exprimat eorummodi obligatio, neque publici boni necessitas requirat ejusmodi obligationem, si scandalum ab sit: nam in periculo scandali erit obligatio juris naturalis, ut advenæ sese in eo conforment.

Objicies primò autoritatem D. Ambrosii relata in c. illa, dist. 12. Cum Romam venero, Sabbarum jejuno; cum Mediolani sum, non jejuno: sic & tu ad quamcunque Ecclesiam veneris, ejus morem serva, si cuiquam non vis esse scandalo, neque quenquam tibi. Ex quo, inquit Glossa ibidem, trivialis ille versus initium duxit:

*Si fueris Romæ Romano vivito more,
Si fueris alibi, vivito sicut ibi.*

Secundò. Advena punitur, ubicunque deliquit, per auctent. qua in provinciis ubi de criminibus